ՔՐՈՆԻԿՈՆՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Տ. ԽՈՐԷՆ ՔԱՀԱՆԱՅ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ «ԷՋՄԻԱԾԻՆ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանութեան որոշումով եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ Ե-ի օրհնութեամբ ու քաջալերանքով 1920թ. լոյս փեսաւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի «Էջմիածին» շաբաթաթերթը: Այն հիմնադրուեց Հայաստանի Հանրապետութեան անկախության պայմաններում որպէս Մայր Աթոռի պաշտօնական շաբաթաթերթ՝ կոչուած հասցնելու նրա ձայնը մեր ժողովրդի բոլոր զաւակներին: Այն լոյս փեսաւ յունուարի մէկից մինչեւ հոկտեմբերի երկուսը հրապարակուելով միայն փասներկու անգամ: Շաբաթաթերթը առօրեայ ծանր պայմանների պատճառով ասփիճանաբար վերածուեց ամսաթերթի, իսկ համայնավարական կարգերի հասփապումից հեփո փակուեց: Շաբաթաթերթը գփել էր իր ընթերցողին թէ՛ Հայասփանում եւ թէ՛ նրա սահմաններից դուրս: Թերթեւ խմբագրի եւ յօդուածագիր որոշ անձանց անունները կկայեն «Էջմիածին» շաբաթաթերթի մակարդակն ու բարձրութիւնը. նշանաւոր եկեղեցական Գիւփ ծ. վարդապեփ Եղիազարեան՝ խմբագիր, Գէորգ եպիսկոպոս Չորէքչեան, Գարեգին եպիսկոպոս Յովսէփեանց, Մեսրոպ Մագիսփրոս, Եզնիկ վարդապեփ եւ այլք: Շաբաթաթերթը կրօնականից եւ գիփականից զափ արծարծում էր նաեւ այլազան հարցեր՝ առնչուած հայրենի նորանկախ պեփութեան ներքին եւ արփաքին քաղաքականութեանը, ժողովրդի ընկերային - փնփեսական վիճակին, մփաւորականութեան խնդիրներին, ուսումնական գործին եւ այլն:

«Էջմիածին» շաբաթաթերթի մափենագիփութիւնը կազմելիս առաջնորդուել ենք ըսփ համարի հերթականութեան սկզբունքով: Նիւթերը բաժանել ենք չորս խորագրի՝

Ա. Եկեղեցական - կրօնական:

Բ. Ազգային - հասարակական:

Գ. Հայագիփական - գրականագիփական:

Դ. Այլազանք:

Առաջին մասում ընդգրկել ենք այն հրապարակումները, որոնք առնչւում են զուփ եկեղեցու խնդիրներին՝ ներքին եւ արփաքին:

Երկրորդ մասում ներառուած են այն հրապարակումները, որոնք առնչւում են երկրին, պեփութեանը, հասարակական կեանքում փեղի ունեցող իրադարձութիւններին:

Երրորդ մասում ներկայացուած են Հայագիփական-գրականագիփական հրապարակումները, որոնց թիւը քիչ է միւսների հեփ համեմափած:

Չորրորդ մասում ներկայացուած են շաբաթաթերթում լոյս փեսած հայփարարութիւները եւ ազդագրերը:

Զուփ մափենագիփական փեղեկութիւններից զափ անկիւնաւոր փակագծերի մէջ համառօփակի ներկայացրել ենք նաեւ հրապարակման բովանդակութիւնը:

Ա. Եկեղեցական - կրօնական

1. Խմբագրական. «Էջմիածին շաբաթաթերթ»

«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 2 - 3:

[Խմբագրական այս յօդուածում ներկայացուած են շաբաթաթերթի նպափակն ու իր առջեւ դրուած խնդիրները]:

2. Գէորգ եպիսկոպոս. «Կռիւ թէ համագործակցութիւն»

«Էջմիածին», 1 Յունուար 1920, N 1, էջ 6 - 8:

[Հեղինակը իր մփահոգութիւնն է յայփնում, որ ոմանք թիւր պափկերացում ունեն եկեղեցու վերաբերեալ՝ պեփութեան հանդէպ նրա բռնած դիրքի առումով: Այդ մարդիկ մփածում են, թէ Եկեղեցին կորցնելով իր առաջնայնութիւնը ազգային կեանքում, թշնամանքով է փրամադրուելու պեփութեան հանդէպ: Գէորգ եպիսկոպոսը նշում է, որ եկեղեցու համար մէկ սկզբունք կայ՝ ամէն ինչ ժողովրդի համար, գործելու կերպը՝ համագործակցութիւն]:

3. Եկեղեցական Քրոնիկոն

«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 14 - 15:

[Ներկայացուած են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ժամանակացոյցը եւ կարեւորագոյն հանդիպումները քաղաքական ու զինուորական անձանց հետ]:

4. Մեսրոպ եպիսկոպոս. «Եկեղեցու վիճակը ներկայումս»

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 21 - 22:

[Հեղինակը ներկայացնում է այն իրավիճակը, որում յայփնուել է եկեղեցին շնորհիւ անկախութեան: Նաեւ նշում է իր պափկերացումները եկեղեցու հեփագայ գործունէութեան վերաբերեալ]:

5. Գիւփ Ծ. վարդապեփ. «Մայր Աթոռը 1918 եւ 1919 թուերին»

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 25 - 29:

[Ներկայացնում է Մայր Աթոռի դրութիւնը՝ համարելով այն չափազանց ծանր, քանի որ այն Հայրենիքի փրկութեան համար ներդրել է իր ողջ ուժերը՝ բարոյական եւ նիւթական]:

6. Եկեղեցական քրոնիկոն

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 30 -31:

[Պարունակում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ժամանակացոյցը եւ վկայութիւններ պաշտօնական հանդիպումների մասին: Նաեւ երկու հաղորդագրութիւն Խորէն եպիսկոպոսի՝ ԱՄՆ գնալու եւ Արսէն Ծ. վարդապեփի՝ Մայր Աթոռի դիւանապեփ կարգուելու մասին]:

7. Յատուկ ուշադրութեան ենք հրաւիրում
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 52 - 53:
[Խմբագրութիւնը համառօտ ներկայացնում է Գէորգ եպիսկոպոսի՝ «Ազգային - եկեղեցական ժողովի կարիքը» յօդուածը]:

8. Գէորգ եպիսկոպոս. «Ազգային - Եկեղեցական ժողովի կարիքը»
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 53 - 56:
[Հեղինակը շարադրում է իր պատկերացումները եկեղեցու գործելակերպի վերաբերեալ՝ մէկ սկզբունքով. «Պէտք է վերանորոգել եկեղեցին»]:

9. Եզնիկ վարդապետ. «Սահակ վարդ. Ամատունի»
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 58:
[Մահախօսական է Սահակ վարդապետ Ամատունու վախճանման առիթով]:

10. Գէորգ Ե Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց. (Նորին վեհափառութեան ուղերձը)
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 58 - 59:
[Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ողջունում է ծնունդը Հայաստանի անկախ Հանրապետութեան եւ այդ առիթով շնորհաւորում կառավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնէութեանը]:

11. Գէորգ Ե. (Գերագոյն Խորհրդի պ. Նախագահին)
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 59:
[Հայոց Հայրապետը շնորհակալութիւն է յայտնում ՀՀ անկախութեան ճանաչման համար]:

12. Գէորգ Ե (Փարիզ. Լորդ Կըզընին)
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 59:
[Հայոց Հայրապետը շնորհակալութիւն է յայտնում բրիտանական ազգին՝ ՀՀ անկախութեան ճանաչման առիթով]:

13. Գէորգ Ե. (Լոնդոն, Լորդերի պալատ, Քէնթրբերիի Արքեպիսկոպոսին)
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 59 - 60:
[Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն է յայտնում արքեպիսկոպոսին՝ մեր ժողովրդին բերած իր աջակցութեան համար]:

14. Գէորգ Ե. (Լոնդոն, Լորդերի պալատ)
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 60:
[Շնորհակալական գրութիւն է Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան ճանաչման առիթով]:

15. Գէորգ Ե. (Թիֆլիս, Անգլիական ներկայացուցիչ Ուօրդրոպին)

«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 60:

[Շնորհակալական գրութիւն է Հայաստանի Հանրապետութեան Անկախութեան ճանաչման առիթով]:

16. Գէորգ Ե. (Թիֆլիս, Հասկելին)

«Էջմիածին» 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 60:

[Շնորհակալական գրութիւն է Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան ճանաչման առիթով]:

17. Գէորգ Ե. (Փարիզ, Ֆրանսիական Հանրապետութեան նախագահին)

«Էջմիածին» 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 60 - 61:

[Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը շնորհաւորում է Պոլ Դեշանելին՝ Ֆրանսիական Հանրապետութեան նախագահ ընտրուելու առիթով]:

18. Կորիւն վարդապետ. (Նորին Սրբութեան Ամենայն Հայոց Ծայրագոյն Պատրիարք Կաթողիկոսին)

«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 61:

[Շնորհաւորական գրութիւն է ուղղուած Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան ճանաչման առիթով]:

19. Ղորղանեան Նահապետ (Էջմիածին Ամենայն Հայոց Հայրապետին)

«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 61

[ՀՀ անկախութեան ճանաչման առթիւ ուրախութեամբ ողջունում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին]:

20. Խմբագրական. «Չմոռանանք եկեղեցու բարենորոգութեան խնդիրը»

«Էջմիածին» 8 փետրուարի 1920, N 5, էջ 64 - 68:

[Շաբաթաթերթը իր պատկերացումներն է ներկայացնում անկախութեամբ եկեղեցու առջեւ բացուած նոր հեռանկարների եւ պարտաւորութիւնների վերաբերեալ]:

21. Եզնիկ վարդապետ. «Մայր Աթոռի միաբանական ժողովների մասին»

«Էջմիածին», 8 փետրուարի 1920, N 5, էջ 75 - 76:

[Ներկայացւում են Մայր Աթոռի միաբանական ժողովների եւ միաբանական կանոնադրութեան վերաբերեալ տեղեկութիւններ, որոնք ղեկավարում են Սուրբ Էջմիածնի միաբանական կեանքը]:

22. Խմբագրական. «Կրօնական վերածնութիւնը»

«Էջմիածին», 15 փետրուարի 1920, N 6, էջ 81 - 83:

[Խօսւում է անկախացեալ Հայրենիքում կրօնական վերածնութեան մասին՝ համարելով, որ այն պատմական անհրաժեշտութիւն է]:

23. Մայօր Նոնանքուր. (Նորին Սրբութեան Գէորգ Ե Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց)
«Էջմիածին», 15 փետրուարի 1920, N 6, էջ 95 - 96:
[Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի՝ Ֆրանսիական Հանրապետութեան նախագահին ուղղուած նամակի պատասխանն է]:

24. Խմբագրական «Աշխատաւորների պակասը եկեղեցական ասպարէզում»
«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 97 - 99:
[Անդրադարձ է, որ եկեղեցին զգում է աշխատաւորների մեծ պակաս եւ կարիք ունի համայն ժողովրդի աջակցութեանը: Համագործակցութեան հրաւէր է մտաւորականներին]:

25. Ջաւէն արքեպիսկոպոս. (Վեհափառ եւ Ս. Հայրապետ)
«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 112:
[Հաղորդագրութիւն է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին՝ Վահրամ արքեպիսկոպոս Մանուկեանի մահուան մասին]:

26. Գէորգ եպիսկոպոս. «Ազգային - եկեղեցական ժողովի կարիքը»
«Էջմիածին», 4 ապրիլի 1920, N 8, էջ 113 - 117:
[Այստեղ Գէորգ եպիսկոպոսը շարունակում է իր յօդուածը նոյն խորագրով՝ հրապարակուած շաբաթաթերթի 4-րդ համարում՝ աւելի մանրամասն կարծիք ներկայացնելով Ազգային-եկեղեցական Ժողովի կազմի, գործունէութեան ծրագրի եւ նախապատրաստման վերաբերեալ]:

27. Մամուլ
«Էջմիածին», 4 ապրիլի 1920, N 8, էջ 124 - 125:
[Խմբագրութիւնը պատասխանում է «Յառաջ» եւ «Մշակ» թերթերում լոյս տեսած երկու յօրդուածներին, որոնցում անհարկի կերպով քննադատւում են Մայր Աթոռն ու իր վանականութիւնը]:

28 Հայ Եկեղեցի
«Էջմիածին», 4 ապրիլի 1920, N 8, էջ 126 - 127:
[Պարունակում է Օ. Ուօրդրոպի պատասխան նամակը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Եկեղեցական պաշտօնական լուրեր]:

29. Խմբագրական. «Հայրիկի Ծննդեան հարիւրամեակը»:
«Էջմիածին», 18 ապրիլի 1920, N 9, էջ 131 - 134:
[Ծննդեան հարիւրամեակի առիթով գնահատանքի եւ երախտիքի խօսքեր են Խրիմեան Հայրիկին]:
30. Աճեմեան Հայկ. «Խրիմեան Հայրիկ»
«Էջմիածին», 18 ապրիլի 1920, N 9, էջ 134-141:
[Հեղինակը պատմում է հետաքրքիր էջեր Հայոց Հայրիկի կեանքից]:

31. Հայ Եկեղեցի.

«Էջմիածին», 18 ապրիլի 1920, N 9, էջ 143 - 144

[Պարունակում է եկեղեցական պաշտօնական լուրեր]:

32. Գ. Ծ. Վ. [Գիւտ ծայրագոյն վարդապետ] «Մամուլ»

«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 157 - 158:

[Պատասխան յօդուած է Սահակ Թորոսեանի հեղինակութեամբ «Յառաջ» թերթում պպագրուած մի յօդուածի, որում քննադատւում են Գիւտ եւ Արսէն վարդապետները]:

33. Հայ Եկեղեցի

«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 159 - 160:

[Պարունակում է եկեղեցական պաշտօնական լուրեր]:

34. Խմբագրական. «Եկեղեցական-ազգային ժողով գումարելու խնդիրը»

«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 163-165:

[Անդրադարձ է եկեղեցու բարենորոգութեանը՝ կարեւորելով դրանում Ազգային - եկեղեցական ժողովի դերը]:

35. Արսէն. ծ. վարդապետ. «Ինչ են ուզում»

«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 165-167:

[Անդրադարձ է Թիֆլիսի քահանաների գումարած ժողովին, որոնք դժգոհ էին թեմական իշխանութեան գործելակերպից]:

36. Հայ Եկեղեցի

«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 172 - 176:

[Լուրեր են եկեղեցական կեանքից՝

Վեհափառի այցելութիւնները

Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսին ուղղուած նրա նամակը

Վահան եպիսկոպոս Տէր-Գրիգորեանի մահուան մասին եւ այլն]:

Բ. Ազգային - հասարակական

37. Բենիկ ծ. վարդապետ. «Ողջոյն մեր Հանրապետութեանը».

«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 3 - 4:

[Հեղինակը ողջունում է ծնունդը եւ գոյութիւնը Հայաստանի անկախ պետութեան]:

38. Մեսրոպ եպիսկոպոս. «Հայ մտքի մաքառումը իւր ազատութեան ճանապարհին»

«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 5-6:

[Հեղինակը համառօտ ակնարկով անդրադառնում է հայ մտքի պատմութեանը՝ նշելով, որ ինքը իսկայական աշխատանքներ է կատարել մեր ժողովրդի պատմութեան ուսումնասի-

րութեան ասպարէզում եւ նպատակ ունի «Էջմիածին» շաբաթաթերթի էջերում պարբերաբար ներկայացնել իր աշխատանքի արդիւնքը]:

39. Արսէն ծ. վարդապետ. «Հողային խնդրի լուծումն Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ»

«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 8 - 11:

[Հեղինակը իր բացասական կարծիքն է յայտնում երկրում կիրառուող հողային օրէնքի վերաբերեալ, համարելով այն ժառանգութիւն Անդրկովկասեան Սէյմից եւ ոչ թէ արտայայտութիւնը ժողովրդի կարծիքի]:

40. Խմբագրական. «Հայ մտաւորականի վերաբերմունքը դէպի մեր եկեղեցին»

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 17-20:

[Խմբագրական այս յօդուածը անդրադառնում է հայ մտաւորականի վերաբերմունքին հանդէպ մեր եկեղեցին՝ համարելով այն անտարբեր, արհամարհական եւ նոյնիսկ թշնամական]:

41. Արսէն ծ. վարդապետ. «Հողային խնդրի լուծումն»

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 22 -25:

[Հեղինակի խորհրդածութիւններն են հանրապետութիւնում կիրառուող հողային օրէնսդրութեան վերաբերեալ]:

42. Խմբագրական. «Խաղաղութեան ենք ծարաւի»

«Էջմիածին», 18 յունուար 1920, N 3, էջ 33 - 35:

[Յօդուածը անդրադառնում է արտաքին քաղաքական իրադրութեանը եւ նշում, որ հայերս, առաւել, քան որեւէ այլ ազգ, կարիքն ունենք կայուն խաղաղութեան]:

43. Արսէն ծ. վարդապետ. «Եկեղեցական-վանքական կալուածքներն ու Անդրկովկասեան Սէյմի Հողային օրէնքը»

«Էջմիածին», 18 յունուար 1920, N 3, էջ 35 -39:

[Հեղինակն իր անհամաձայնութիւնն է յայտնում կառավարութեան կողմից իրականացուող հողային քաղաքականութեանը]:

44. Գիւտ ծ. վարդապետ. «Հանրային Կրթութիւն»

«Էջմիածին», 18 յունուար 1920, N 3, էջ 39 - 44:

[Հեղինակը մանրամասն վերլուծութիւններով իր բացասական կարծիքն է յայտնում կառավարութեան որդեգրած քաղաքականութեան նկատմամբ՝ հանդէպ հանրային կրթութիւնը]:

45. Խմբագրական. «Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութիւնը»

«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 49 -52:

[Նշւում է, որ թէեւ Փարիզի վեհաժողովը ճանաչել է Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութիւնը, սակայն ամէն ինչ անորոշ է, քանի որ չկայ վերջնական որոշում սահմանների հարցում, իսկ եօթ վիլայէթները դեռեւս մնում են թուրքերի փիրապետութեան փակ]:

46. «Հայաստանի Հանրապետութեան դպրոցները»

«Էջմիածին», 1 փեփրուարի 1920, N 4, էջ 56 -58:

[Մանրամասն կերպով ներկայացւում է Հայաստանում դպրոցների վիճակը 1920 թուականին՝ բերելով թուական փուեալներ դպրոցների եւ նրանցում սովորող աշակերփների վերաբերեալ]:

47. Թ. Թ. «Էջմիածնի գաւառական զեմսփային ընփրութիւնների արդիւնքը»

«Էջմիածին», 1 փեփրուարի 1920, N 4, էջ 61- 62:

[Հեղինակի ծածկանունը չկարողացանք ճշփել: Ներկայացւում է վերոյիշեալ մարմնի անդամների ընփրութիւնների արդիւնքը]:

48. Մեսրոպ եպիսկոպոս. «Հայ մփքի մաքառումը իր ազափութեան ճանապարհին»

«Էջմիածին», 8 փեփրուարի 1920, N 5, էջ 68-70:

[Շարունակութիւնն է այս խորագրով իր նախորդ յօդուածի՝ մեր ժողովրդի պափմութեան եւ մշակութային հարուսփ ժառանգութեան վերաբերեալ]:

49. Գիւփ ծ. վարդապեփ. «Ժողովրդական դպրոցի կազմակերպութեան խնդիրը»

«Էջմիածին», 8 փեփրուարի 1920, N 5, էջ 70-75:

[Մանրամասն քննութեան է առնում կրթութեան գործը Հանրապեփութիւնում եւ դպրոցներում սփեղծուած վիճակը]:

50. Գիւփ ծ. վարդապեփ. «Ժողովրդական դպրոցի կազմակերպութեան խնդիրը»

«Էջմիածին» 15 փեփրուարի 1920, N 6, էջ 87 - 92:

[Շարունակութիւնն է նոյն խորագրով իր նախորդ յօդուածի: Արծարծւում են հանրային կրթութիւնը կազմակերպելու խնդիրներ եւ առաջարկւում լուծումներ]:

51. Թղթակցութիւն. «Համալսարանի բացումը».

«Էջմիածին», 15 փեփրուարի 1920, N 6, էջ 94 - 95:

[Տեղեկութիւններ է պարունակում Ալեքսանդրապոլում բացուած համալսարանի վերաբերեալ եւ շնորհաւորանք այդ առիթով]:

52. Արսէն ծ. վարդապեփ. «Մփքեր եւ փասփեր»

«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 100 - 103:

[Խոհեր եւ մտածումներ են մեր անկախ երկրի արդիւնաբերութեան, ի մասնաւորի՝ բամբակի արտադրութեան հեռանկարի վերաբերեալ]:

53. Գիւտ ծ. վարդապետ. «Փաստեր եւ խոհեր Հայկական հարցի մասին»

«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 103 - 105:

[Հեղինակն անդրադառնում է գերմանացի գրող Է. Ջոմմերի «Ճշմարտութիւնը Տաճկաստանի հայ ժողովրդի կրած պառապանքների մասին առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում» գրքին]:

54. Գիւտ ծ. վարդապետ. «Փաստեր եւ խոհեր Հայկական Հարցի մասին,

Զղջացող Գերմանիան»

«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 105 - 107:

[Շարունակութիւնն է իր նոյնանուն յօդուածի: Զարգացնում է այն տեսակէտը, որ Գերմանիան զղջացել է ընդդէմ հայերի Թուրքիային աջակցելու համար]:

55. Թ-ղթակցութիւն. «Բարեգուշակ նշաններ»

«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 107 - 109:

[Յօդուածը վերաբերում է Ալեքսանդրապոլում բացուած համալսարանին: Նշում է, որ այն օր օրի ծաղկում պիտի ապրի]:

56. Աճեմեան Հայկ. «Հայրիկն ու Ալիշանը»

«Էջմիածին», 7 մարտի 1920, N 7, էջ 109 - 111:

[Նուիրուած է մերազնեայ երկու մեծերի ծննդեան հարիւրամեակին, որ լրացել էր 1920 թ.]:

57. Գիւտ ծ. վարդապետ. «Համայնավարութիւնը եւ ժողովրդի կրթութեան գործը»

«Էջմիածին», 4 ապրիլի 1920, N 8, էջ 117 - 121:

[Հեղինակը իր խորհրդածութիւններն է կիսում ընթերցողների հետ կրթութեան գործի կազմակերպութեան վերաբերեալ]:

58. Գիւտ ծ. վարդապետ

«Էջմիածին», 18 ապրիլի 1920, N 9, էջ 141 - 143:

[Հրապարակումը նուիրուած է հանրապետութիւնում փարրական դպրոցի խնդիրներին]:

59. Խմբագրական. «Հայսփանի Հանրապետութեան ազատութեան փարեդարձը»

«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 145 - 147:

[Շնորհաւորանքներ ժողովրդին անկախութեան փարեդարձի առիթով եւ անդրադարձ օրուայ խորհուրդին]:

60. Արսէն ծ. վ. Ղլըճեան. ««Մայիս 28»-ը 1918 թ.»
«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 147 - 148:
[Հեղինակը իր ողջոյնն ու օրհնութիւնն է բերում հանրապետութեանը անկախութեան տօնի առիթով]:

61. Գիւտ ծ. վարդապետ. «Հայաստանի քաղաքացին»
«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 149 - 152:
[Հեղինակը իր բացասական կարծիքն է յայտնում հայ բոլշեւիկների նկատմամբ եւ իր պատկերացումները բերում օրինաւոր ու հայրենասէր հայ քաղաքացու վերաբերեալ]:

62. Գէորգ Ե. («Հայաստանի Հանրապետութեան եւ օտար երկրների սահմաններում ապրող համայն հայութեան»)
«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 161 - 163:
[Հայրապետը նախատինք ու ամօթ է տալիս այն անձանց, ովքեր դաւաճանում են երկրին ու ազատութեան սրբազան գաղափարին]:

63. Գարեգին եպիսկոպոս.
«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 168 - 170:
[Հեղինակը կարեւորում է հայրենի ժառանգության, հատկապէս ճարտարապետական հնութիւնների պահպանումը]:

64. «Ղարաբաղի եւ Բագուի հայերի վիճակը»
«Էջմիածին», 8 սեպտեմբերի 1920, N 11, էջ 170 - 172:
[Համառօտակի ներկայացւում է հայերի վիճակը Բաքւում եւ Ղարաբաղում]:

65. Գէորգ Ե (Կոնդակ)
«Էջմիածին», 2 հոկտեմբերի 1920, N 12:
[Կաթողիկոսը կոչ է անում ողջ ժողովրդին՝ դիմագրաւելու Հայաստանի վրայ յարձակուող թշնամուն]:

Գ. Հայագիտական - գրականագիտական

66. Եզնիկ վարդապետ. (գրախ.)
«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 12 – 13:
[Գէորգ եպիսկոպոսի՝ 1918 թւականին հրատարակած «Քարոզգիրքը»]:

67. Աճեմեան Հայկ. «Գիտական մեծ կորուստ»
«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 29 – 30:
[Հեղինակը տեղեկացնում է Մխիթարեան Միաբանութեան Վենետիկի ուխտի գիտակ

ու գրական կարկառուն դէմքերից մէկի՝ Հ. Արսէն Ղազիկեանի «Հայկական նոր Մատենագիտութիւն եւ Հանրագիտարան Հայ Կեանքի» գիտական երկասիրութեան կորուստի մասին, իր ցաւն արտայայտելով այդչափ մեծարժէք գործի անհետացման համար]:

68. Մեսրոպ եպիսկոպոս. «Շապուհ Բագրատունի»
«Էջմիածին», 18 յունուարի 1920, N 3, էջ 44 – 48:
[Հեղինակը պատմում է «Շապուհ Բագրատունի» կորած համարուող պատմութեան ի հայտ գալու մասին եւ համառօտակ ներկայացնում նրա բովանդակութիւնը]:

69. Աճեմեան Հայկ. Գրախօսական՝ «Յուշարձան Ապրիլ պասըլմէկի»
«Էջմիածին», 15 փետրուարի 1920, N 6, էջ 92-93:

70. Աճեմեան Հայկ. «Գրախօսական»
«Էջմիածին», 4 ապրիլի 1920, N 8:
[Թեոդիկի «Ամէնուն Տարեցոյցը» գրքի վերաբերեալ]:

71. Աճեմյան Հայկ. «Գրախօսական»
«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 152 – 157:
[«Գրախօսական հրապարակում է Հ. Բագրունու «Բնաշխարհն ինքն իր մէջ» գրքի]:

Դ. Այլազանք

72. Մամուլ. «Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ 13 - 14.
[Համառօտ ցանկն է հայալեզու այն պարբերականների, որոնք ստանում է «Էջմիածին» շաբաթաթերթը]:

73. «Արարատի» հրապարակութիւնը.
«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ16:
[Հրաւէր «Արարատ»-ի բաժանորդագրութեան, որ լոյս պիտի տեսնէր 1920 թուականին]:

74. Էջմիածին շաբաթաթերթ.
«Էջմիածին», 1 յունուար 1920, N 1, էջ16:
[Հրաւէր «Էջմիածին» շաբաթաթերթի բաժանորդագրութեան]:

75. «Արարատի» հրապարակութիւնը.
«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 31:
[Հրաւէրք է «Արարատ»-ի բաժանորդագրութեան]:

76. «Էջմիածին»

«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 31:
[Հրաւէր բաժանորդագրութեան]:

77. Խմբագրական Կանոններ
«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ32:
[Շաբաթաթերթը իր որդեգրած կանոններն է ներկայացնում այն անձանց, ովքեր յօդուածներ են բերում խմբագրութիւն]:

78. «Գիւղատնտեսական հանդէս».
«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ32:
[Ազդ է «Գիւղատնտեսական հանդէս» պարբերականի հրապարակման եւ բաժանորդագրութեան պայմանների վերաբերեալ]:

79. Վրիպակներ.
«Էջմիածին», 11 յունուար 1920, N 2, էջ 32:
[Ներկայացւում է շաբաթաթերթի նախորդ համարների նկատուած վրիպակները]:

80. Ազդ.
«Էջմիածին» , 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 62:
[Ծանուցում «Էջմիածին» շաբաթաթերթի գնի աւելացման վերաբերեալ]:

81. «Արարատ»-ի հրատարակութիւնը.
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 63:
[Ազդ է «Արարատի» հրատարակութիւնը շուտով վերսկսելու մասին եւ հրաւէր բաժանորդագրութեան]:

82. «Էջմիածին» շաբաթաթերթ.
«Էջմիածին», 1 Փետրուարի 1920, N 4, էջ 63:
[Հրաւէր «Էջմիածին» շաբաթաթերթի բաժանորդագրութեան]:

83. «Գիւղատնտեսական հանդէս»
«Էջմիածին», 1 փետրուարի 1920, N 4, էջ 64:
[Հրաւէր բաժանորդագրութեան]:

84. Ազդ
«Էջմիածին», 8 փետրուարի 1920, N 5, էջ 79:
[Հայտարարութիւն «Էջմիածին» շաբաթաթերթի բաժանորդագրութեան գնի բարձրացման վերաբերեալ]:

85. «Էջմիածին» շաբաթաթերթ.

«Էջմիածին», 8 փետրուարի 1920, N 5, էջ 79:

[«Էջմիածին» շաբաթաթերթի բաժանորդագրութեան եւ թերթում փպագրող յայտարարութիւնների գները]:

86. Պոլսահայ մամուլ.

«Էջմիածին», 28 մայիսի 1920, N 10, էջ 158 - 159:

[Թուարկւում է պոլսահայ մամուլը ընդհանուր թուով 24 պարբերական՝ ներառեալ ամսագիր, օրաթերթ եւ շաբաթաթերթ]:

Հեղինակների ցանկ

Աճեմեան Հայկ – 30, 56, 67, 69, 70, 71
Գէորգ Ե Սուրէնեանց – 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 62, 65
Եզնիկ վարդապետ – 9, 21, 66
Զաւէն արքեպիսկոպոս – 25
Եղիազարեան Բենիկ ծ. վրդ. – 37
Եղիազարեան Գիւտ ծ. վրդ. – 5, 32, 44, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 61
Կորիւն վարդապետ – 18
Ղլտճեան Արսէն ծ. վրդ. – 35, 39, 41, 43, 52, 60
Ղորղանեան Նահապետ – 19
Յովսէփեանց Գարեգին եպս. – 63
Նոււանքուր Մաեօր – 23
Չորէքչեան Գէորգ եպս. – 2, 8, 26
Տէր – Մովսիսեան Մեսրոպ արք. – 4, 38, 48, 68